

Jazyka filosofie

Netvrdím, že jazyk je jediný zdroj filosofování, ale je to jeden ze zdrojů. Chudý jazyk znamená chudé filosofování, povrchní jazyk zase povrchní filosofování, jazyk bez kořenů nebo se zapomenutými nebo zmatenými kořeny zmatené filosofování. Přitom jsem si dobře vědom, že chudé myšlenky mohou mít také jiný zdroj své chudosti než chudý jazyk, že filosofická povrchnost může být způsobena něčím jiným než povrchním jazykem, že zmatené myšlení nemusí být vyvoláno zmateností jazykových kořenů. Nemyslím si, že filosofie mohla kdy vzniknout (původně) v zemi, kde se mluvilo latinsky, a stejně tak si nemyslím, že filosofie by mohla vzniknout v zemi, kde se mluví anglicky. To pochopitelně neznamená, že vynikající myslitelé se nemohli a nemohou vyskytovat i v takových jazykových oblastech, neboť filosofie, jednou vzniklá a do nových krajů se šířící, si může někdy osedlat i kulhajícího mezka. Ale nemůže být po mém soudu pochyb o tom, že mezi jazyky jsou závažné rozdíly, které některé z nich činí skvělým podhoubím filosofického myšlení, zatímco jiné se vynikajícím myslitelům jen podvolují, ale málo nebo nijak je filosoficky neinspirují. Jazyk prostě pro filosofa není nahodilý nástroj, jehož se mu dostává prostě narozením a výchovou, nýbrž je to takříkajíc krajina ducha. Nedávno nás jeden fotograf na výstavě v Praze přesvědčil, že i devastovaná krajina má jakousi ponuru poezii, ale to přece vůbec neznamená, že „nějak“ poetická je každá krajina a že zdůraznit krásu skutečně krásné krajiny (proti ostatním, méně krásným) jen provincialismus. Navíc krása je vždycky něco dost subjektivního, kdežto FILOSOFIEIN je totožné s FILALÉTHEIN (podle Platóna) a pravda není subjektivní, i když chce i subjektivně přesvědčovat.

(Praha, 940719-1.)